

MIKOR SZÜLETETT JÉZUS VALÓJÁBAN?

„Az angyal pedig ezt mondta nekik [a pásztoroknak]: 'Ne féljétek, mert íme, hirdetek nektek nagy örömet, amely az egész nép öröme lesz: Üdvözítő született ma nektek, aki az Úr krisztus, a Dávid városában'” (Lk 2:10-11, MBT).

1. BEVEZETÉS

Talán sokakban felmerül a kérdés a cím láttán: „Hogy hogy mikor született Jézus *valójában*? Természetesen karácsonykor!” Azonban érdemes elgondolkodni a tényeken, melyeket a Szentírás megállapít Jézus születésére vonatkozóan, hogy meglássuk, mikor *nem* születhetett teljes bizonyossággal, és mi a valószínű születési dátuma. Továbbá érdemes odafigyelni arra is, hogy mit jelent számunkra az ünnep, és milyen eredete van a jelenlegi karácsonyi dátumnak.

2. A KARÁCSONYI IDŐPONT

Manapság elterjedt hagyomány, hogy Jézus Krisztus születését karácsonykor ünnepeljük december 25-én. Az időpont mögött azonban nem Jézus tényleges születési dátuma áll (amint azt a későbbiekben látni fogjuk), hanem egy pogány ünnep.

2.1. A karácsony eredete

A magyar „karácsony” szavunk a szláv *korcun* kifejezésre vezethető vissza, melynek jelentése „átlépő”. Már maga a név is visszautal a téli napforduló ünnepére. Azonban már a 13. századtól kezdve Jézus születésének ünnepeként volt ismeretes a karácsony ünnepe. Ugyanez a keresztény töltet látható a karácsony kifejezés angol megfelelőjében, a *Christmas*ban is, amely a „Christ's mass” kifejezés összevonása (Krisztus miséje).

A teljes képhez a dátummal kapcsolatban meg kell állapítanunk az alábbiakat:

„Kissé homályos, hogy milyen okból tették a karácsonyt december 25-re, de általában azt tartják, hogy ezt a napot azért választották, mert megfelelt azoknak a pogány ünnepeknek, amelyeket a téli napforduló körüli időben tartottak meg, amikor a napok hosszabbodni kezdenek, hogy a 'nap újraszületését' megünnepeljék. (...) A római szaturnáliák (a földművelés istenének, Saturnusznak, valamint a nap megújuló erejének szentelt ünnepek) ugyancsak ez időben zajlottak le, s néhány karácsonyi szokás feltehetően ebben az ókori pogány ünnepekben gyökerezik” (*The Encyclopedia Americana*, 1977. 6. kötet, p.666).

„H. Usener feltételezése szerint (...) Krisztus születésének időpontját azért tették a téli napforduló idejére (a Julián-naptár szerint december 25-e, az egyiptomi naptár szerint január 6-a), mert a Mithra tisztelők ezen a napon – amelyen a nap visszafordul és megkezdí útját észak felé – tartották meg a *dies natalis Solis Invicti* (a legyőzhetetlen Nap születésének) ünnepét” (*New Catholic Encyclopedia*, 1967. 3. kötet, p.656).

Az idézetekből látható, hogy a karácsonyi időpont fontos szerepet töltött be a pogány napimádatban is. Azonban a pogány tartalma a dátumnak teljesen eltűnt már, és Jézus születésnapjává lett. Mára már a keresztény tartalmát is kezdi elveszíteni a karácsony, és kezd átalakulni a „szeretet ünnepévé”.

2.2. Bibliai érvek a december 25-i dátum ellen

A Szentírást olvasva észrevehetjük, hogy a december 25-ei születés elméletével szembenálló jellemzői is vannak a születés történetnek.

„Abban az időben Augustus császár parancsot adott, hogy számoljanak össze minden embert, aki a Római Birodalom területén lakott. Ez volt az első népszámlálás. Ebben az időben Szíriában Cirenus volt a helytartó. Mindenki elment tehát a saját szülővárosába feliratkozni. József is elindult a galileai Názáretből Júdeába, Dávid városába, amelyet Betlehemnek neveztek. József Dávid családjából és nemzetségéből származott. Vele volt Mária, a jegyese is, aki akkor gyermeket várt. Amíg azonban Betlehemben voltak, eljött Mária szülésének ideje. Megszülte első kisfiát. A gyermeket bepólyálta és a jászolba fektette, mert a fogadóban nem volt hely számukra. Azon az éjszakán a környékbeli legelőkön pásztorok voltak a szabad ég alatt és a nyájukat őrizték. Egyszer csak megjelent nekik az Úr angyala, és Isten dicsősége ragyogta körül őket. A pásztorok megrémültek, de az angyal így szólt hozzájuk: 'Ne féljete, mert nagy örömhírt hoztam, ami minden embernek örömet szerez majd! Ma megszületett nektek a Szabadító Dávid városában, aki az Úr Krisztus. A jel pedig, amelyről felismeritek, ez lesz: egy kisgyermeket találtok majd, aki egy jászolban fekszik bepólyálva'” (Lk 2:1-12, EF).

A történetben mindenképp érdemes elgondolkodni a következőkön:

- (1) Népszámlálás: A Római Birodalom területén élő minden embernek el kellett utaznia a saját városába, hogy ott összeírják őket. A császár valószínűleg nem időzített volna népszámlálást olyan időpontra, amikor az időjárási körülmények jelentősen megnehezítenek egy ilyen hosszú utat.
- (2) Utazás: József és Mária is megtették az útjukat Názáretből Betlehembe, ami egy elég jelentős távolság volt egy utolsó hónapban járó terhes asszonynak olyan időjárási körülmények között, amely akkoriban Izraelben volt.
- (3) Szállás: Mivel a fogadóban már nem volt hely, egy istállóban kaptak szállást. Azonban valószínűleg nem egy istálló lett volna a legmegfelelőbb szállás hideg idő esetén egy terhes asszonynak, illetve egy újszülött gyermeknek.
- (4) Pásztorok: A pásztorok a nyájukat még a legelőkön őrizték éjszaka, vagyis nem vitték még be őket a téli szállásukra. A decemberi időjárás nem tette volna ezt lehetővé.

Mindezek a megfigyelések akkor bizonyulnak érvényesnek, ha az izraeli decemberi időjárás valóban nem teszi lehetővé az utazást, az istállóban alvást és a nyáj szabadtéri éjszakázását.

„A nyájak (...) fedél alatt töltötték a telet; már ebből is látszik, hogy a karácsony hagyományos téli időpontja nem lehet helyes, mert az evangélium azt mondja, hogy a pásztorok a mezőn voltak” (Henri Daniel-Rops: *Daily Life in the Time of Jesus*, New York, 1962. p.228).

A mi december hónapunk a zsidó naptár szerinti Kiszlév és Tébet havára esik. Kiszlévre jellemző az egyre több eső, fagy és havazás a hegyekben. Tébet pedig a leghidegebb időszak, esőzésekkel és havazással a hegyekben. Kiszlév elején (a mi november hónapunk közepén) kezdődik a nyájak teleltetésének az időszaka.

Ezek az időjárási viszonyok tehát kizárják annak a lehetőségét, hogy az evangéliumi beszámoló a születés történetéről decemberben történjen. Amint a későbbiekben látni fogjuk még, ennél alaposabb okunk is van, hogy kizárjuk a decemberi születés időpontját, nevezetesen egy helyesebb időpont, amely nem az egyházi hagyományokon, sem egy pogány, római ünnepszeg időpontján alapul, hanem a Szentírás időadatain.

3. A BIBLIAI IDŐADATOK

Bár a Bibliában nem szerepel egyértelműen Jézus születésének dátuma, mégis a rendelkezésre álló adatok alapján hozzávetőlegesen megállapíthatjuk az időpontot. Több okunk is van, hogy azt higgyük, Jézus valamikor az ős folyamán született (vannak, akik szerint ez a Sátoros ünnep idején történhetett). Az alábbiakban az erre vonatkozó bizonyítékokat próbáljuk majd sorra megvizsgálni.

3.1. Bemerítő János születése

Bemerítő (Keresztelő) János születésének legvalószínűbb időpontja a zsidó naptár szerinti Sziván hónap (május-június). Az ezt alátámasztó bizonyítékok a következők:

János apja lévita volt, aki templomi szolgálatot töltött be akkor, amikor az angyal elmondta neki, hogy gyermeke fog születni. Zakariás Abijah csoportjához tartozott (Lk 1:5).

Az 1Krón 24:1-19 beszámol arról, hogy Áron leszármazottait 24 csoportra osztották, hogy részt vegyenek a templomi szolgálatokban. Az 1Krón 24:10-ből pedig megtudhatjuk, hogy Abijah csoportja a nyolcadik volt a sorban, hogy a templomi szolgálatot végezze. A csoportok körforgása Niszán hónap (a szent év első hónapja) első szombatján kezdődött. Azonban a pászka ünnepén, valamint pünkösdkor minden csoportnak szolgálatba kellett állnia egyszerre a Templomban, így ezen a két héten minden lévita Jeruzsálemben volt. Ha ehhez a két héthez még hozzáadjuk azt a nyolc hetet, amelyen Zakariás csoportjára került a templomi szolgálat sora, Niszán kezdete után a tizedik hétnél tartunk az évben.

A szövegből megtudhatjuk, hogy miután letelt Zakariás templomi szolgálatának az ideje Sziván havában (a szolgálata Sziván második szombatján kezdődött), azonnal hazament, és nem sokkal ez után a felesége, Erzsébet teherbe esett (ennek legvalószínűbb időpontja Sziván hónap harmadik szombatja után nem sokkal).

Ennek következtében Bemerítő János születésének legvalószínűbb időpontja Niszán hónapja lehetett. (Ezt a nézetet támasztja alá még egy nem perdöntő bizonyíték: Jézus úgy utalt Jánosra, mint a megprófétált Illés eljövételére [Mt 17:10-13, Lk 1:17]. A zsidó hagyomány szerint a pászkavacsora (széder) alkalmával egy pohár bort elkülönítenek, hogy azzal jelezzék Illés eljövételét.)

3.2. Jézus születése

Jézus Krisztus születésének legvalószínűbb időpontja a zsidó naptár szerinti Tisri hónap (augusztus-szeptember). Az ezt alátámasztó bizonyítékok a következők:

Jézus hat hónappal Bemerítő János után fogant meg:

„Amikor Erzsébet terhessége hatodik hónapjában volt, Isten a galileai Názáret városába küldte Gábríel angyalt egy szűzhöz, aki egy József nevű férfi jegyese volt” (Lk 1:24-33).

Ha János fogantatásának idejétől (Sziván végétől) hat hónapot számítunk, akkor Kiszlév végéhez érünk, mint Jézus fogantatásának időpontjához. (A zsidó Hanuka a fény ünnepe, amelynek első napja Kiszlév 25-e. Jézust pedig a Biblia a világ világosságának nevezi – ld. Jn 8:12).

János születésének időpontjától (Niszán hónap 15-étől, ahogyan azt zsidó keresztények meghatározzák) hat hónapot számolunk, akkor Tisri hónap 15-éhez jutunk el, amely a mi naptárunk szerinti szeptember 14-ének felel meg. (Ha valóban Niszán 15-én született, akkor a körülmetélésének ideje egy különleges gyülekezeti napra esett a zsidók számára [3Móz 23:39], amikor éppen befejezik a Tóra olvasását, és újra kezdik az 1Mózesst. Ez az alkalom a Tóra „beteljesedése”. Ha erre a napra esett Jézus körülmetélése, ez is jelzi, milyen speciális módon teljesíti ő be a Törvényt.)

Az eddigiekből is világosan látható, hogy Jézus születésnapja nem december 25-e, hanem sokkal inkább Tisri 15-e (szeptember 14). Ha a pontos dátum (nap) meghatározásával kapcsolatban vannak is aggályai némelyeknek, azzal kapcsolatban nem lehetnek, hogy a Biblia az őszi, szeptemberi születést támasztja alá.

3.3. További elgondolkoztató bizonyítékok

A továbbiakban bemutatásra kerülő bizonyítékok nem perdöntőek, de mégis érdemes rajtuk elgondolkodni, és figyelembe venni őket, mint Jézus születési dátumának megerősítéseit.

(1) Sátor

„És az Ige (hús)testté lett és itt sátorozott miközöttünk és szemléltük dicsőségét, mint aki az Atya egyszülötte, tele kegyelemmel és való(igaz)sággal” (Jn 1:14, VIDA). A versben található kifejezés, a „sátorozott”, amely utalásként is felfogható a Sátoros ünnepre, amelynek idején Jézus született.

A Lk 2:10 szerint az angyal üdvözlése a pásztorokhoz így hangzott: „Ne féljete! Mert lám, (öröm)hírként hirdetek nektek nagy örömet, amely *minden népe* lesz” (VIDA). A köszöntés mindkét kiemelt eleme fontos része a Sátoros ünnepnek. Az ugyanis az öröm ünnepeként is ismeretes volt, valamint a nemzetek ünnepeként, amely az egyetlen zsidó ünnep, amely a nemzetek számára is kiemelt fontosságú (Zak 14:16-19). Így az angyal üdvözlése felfogható úgy is, mint egy kifejezetten a Sátoros ünnepre utaló köszöntés.

Miután Jézus visszatér majd a földre, az egyetlen ünnep, amelyet a földön élők meg fognak ünnepelni, a Sátoros ünnep lesz (Zak 14:16). Miért pont ez az ünnep? Minden más ünnep beteljesedett az Újszövetségben, kivéve ezt az egyet. Talán a születésének ünnepe megmarad majd örökké, mint emléknapja annak, hogy Isten közösséget vállalt a testben élő emberrel, hogy kiharcolja neki az örökkévalóságban a helyet isten társaságában?

(2) Szolgálat

Tudjuk, hogy Jézus harminc éves volt, amikor a szolgálatát elkezdte (Lk 3:23). A legtöbb bibliamagyarázó szerint munkássága 3 és ½ évig tartott. Ha a kivégzésétől (pászka ünnepe Niszán hónapban) visszszámolunk hat hónapot, akkor is megkapjuk a születése hónapját, ami nem más, mint Tisri.

4. KARÁCSONYOZZUNK?

Az eddigiekben bemutatott időadatok egyértelműen bizonyítják, hogy Jézus nem december 25-én született. Felmerül a kérdés, hogy tartsuk-e a december 25-i ünneplést. Ebben azonban minden kereszténynek magának kell döntenie. Nincs se tiltás, se bátorítás Jézus születésének megünneplésére. Amit látunk, hogy a születése örömnep volt Betlehemben, így nem helytálló azok véleménye, akik ellenzik, hogy megemlékezzünk a Messiás megszületéséről. Hogy ehhez melyik dátumot választjuk, az a saját lelkiismeretünkön múlik. Mindaddig helyesen járunk el, amíg a karácsony nem egyszerűen a szeretet ünnepe, hanem valóban Jézusra emlékezünk, az Isten testet öltésére.

(cc) 2008 by Tóth Károly

Ez a tanulmány szabadon felhasználható, amennyiben az ingyenesen, változtatások nélkül és a szerző megjelölésével történik.